

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ : ประเมินผลโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรหลักสูตรระยะสั้น เกี่ยว
กับการเลี้ยงปลาน้ำจืดของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตจันทบุรี

ชื่อผู้เขียน

นายพิชัย ไชยเสนา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดุษฎี ณ ลำปาง	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วราภา คุณาพร	กรรมการ
อาจารย์ ดร. โกวิท พงษ์งาม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป ศขศิลา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่ผ่านการ
ฝึกอบรมจากโครงการวิชาชีพเกษตรหลักสูตรระยะสั้น เกี่ยวกับการบริหารการฝึกอบรม ประเมินผล
การนำความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาน้ำจืดที่ได้รับ การนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติในฟาร์มของตนเอง
ตลอดจนเพื่อศึกษาหาความต้องการความรู้เพิ่มเติมของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรในจังหวัดจันทบุรีทั้งหมดรวม 105 คน
โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ
มัชฌิมเลขคณิต มัธยฐาน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเป็นเพศชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน มีอายุ
เฉลี่ยประมาณ 32 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้วสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา สมาชิกในครัวเรือน
เฉลี่ย 4.71 คน มีรายได้เฉลี่ย 35,000 บาทต่อครอบครัว พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 16.02 ไร่ ซึ่งส่วน
ใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง การติดต่อกับบุคคลอื่นเพื่อรับคำแนะนำ แลกเปลี่ยนข่าวสารจากเพื่อน
บ้านมากที่สุด ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร ได้รับจากโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ไม่มีแรง
งานในครอบครัวเพื่อช่วยในการเลี้ยงปลาและจ้างแรงงานเลี้ยงปลา ในอดีตที่ผ่านมาเคยได้รับการ

รับการอบรมเพียง 1 ครั้ง ไม่มีพื้นที่ขุดบ่อเลี้ยงปลา ไม่เคยเลี้ยงปลาในนาข้าว ถ้าหากคิดจะเลี้ยงปลาจะหาพันธุ์ปลาเอง โดยได้จากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ปลาตูก ปลานิล และปลาช่อน จะไม่มีการใส่ปุ๋ยหรือให้อาหารสมทบ ใช้เวลาเลี้ยงเกิน 1 ปี และพื้นที่ขุดบ่อเลี้ยงปลาส่วนใหญ่เคยถูกน้ำท่วมมาแล้ว

ในด้านความคิดเห็นของเกษตรกรต่อหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาน้ำจืดคือ เกษตรกรมีความเห็นนิยมชมชอบหรือศรัทธาในตัวผู้สอน วิธีการสอน ความพึงพอใจในเรื่องการจัดการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับก็อยู่ในระดับต่ำ ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่ได้นำเทคโนโลยีที่ได้รับไปปฏิบัติ ส่วนความต้องการความรู้เพิ่มเติม เกษตรกรต้องการเรื่องการเลี้ยงปลาสด การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลาช่อน และการเลี้ยงปลาตูก ในบ่อซีเมนต์กลม

ปัญหาและอุปสรรคหลักของเกษตรกรที่มีต่อการเลี้ยงปลาน้ำจืดคือ ขาดแหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงปลาในฤดูแล้ง การขาดเงินทุน เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาน้ำจืด ราคาปลายังไม่สม่ำเสมอ ตลาดหรือแหล่งจำหน่ายไม่แน่นอน และขาดการติดตามและนิเทศงาน จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายอบรมหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้คือ ควรมีการวางแผนในการติดตามและนิเทศงานให้มากกว่านี้และควรมีการวางแผนจัดสรรงบประมาณล่วงหน้าก่อนจะเริ่มลงมือปฏิบัติงาน

Independent Research Title	An Evaluation of Agricultural Short-Course Training on Freshwater Fish Culture Project Implemented by Rajamangala Institute of Tecnology, Chantaburi Campus	
Author	Mr. Pichai Chaisana	
M.S. (Agriculture) Agricultural Extension		
Examining Committee :	Assist. Prof. Dusdee Nalampang	Chairman
	Assist.Prof. Warapa Kunaporn	Member
	Lecturer Dr. Kovit Phong-ngam	Member
	Assist. Prof. Prateep Kochsila	Member

Abstract

This study has for its objectivity to evaluate the attitude of farmers who have passed short - course training project vocation concerning training administration, to evaluate the effectiveness of the re-application of knowledge by concerning fresh water fish culture and of practical application of technology in their own farms and to investigate the needs of farmers on additional knowledge on farming practices.

Population used in this study are the farmers in Chanthaburi province totaling 105 persons through the use of questionnaires. Data analysis has been done through descriptive statistics such as percentages, arithmetic means, median and standard deviation.

From the research findings, it is found that farmers are both male and female are almost the same, average age of approximately 32 years, and married, primary education. The average family members are 4.71 persons, with annual income averaged at 35,900 Baht with average farm level 16.2 rai. Most farmers have their own land. Outside contact derived from neighbors in most cases. Sources of information comes from television. Most of them have no either family or hired labour to help in their fish culture activities. In their post, they had been

training only once. They do not possess enough land for fish pond digging and have no experience fish raising in their rice field. Fingerlings are derived from different natural water sources, such as cat fishes, *Tilapia nilotica* and the sneakheads. They raise fish without the help of added nutritions and requires more than one year of culture and most of their fish pond has been flooded before.

As to their comments on training curriculum on fresh water fish culture, they like and appreciate the trainers and training method. Their satisfaction on the organization of training course is at medium level. But their retention of training is at below level. Most of them did not apply the technology into field practice. As for additional knowledge needed they need to learn about *Trichopodus pectorailis*, frog culture, sneakheads and cat fishes in round cement culvert casings.

Main problems and abstacles of farmers on fresh water fish culture can be identified by the lack of water for fish farming during summer and proper knowledge on fish farming, shortage of fund, unstable fish price, uncertainty of market or selling depots lack of follow - up and supervision by the training authorities or those people concerned. The recommendation of this study are follow-up and supervision should be organized more. The advance budgetary allotments should be planned before the implementation of the programme.